

Rigsombudsmanden i Grønland

Nuuk, 4. marts 2025

Orientering nr. 5/2025

Valgkampen med 213 opstillede kandidater er gået ind i sin sidste uge frem mod valget den 11. marts 2025. Der afholdes vælgermøder i hele landet, og KNR sender vælgermøder fra landets fire største byer. Debatterne viser bredden af de emner, der optager vælgerne. Danske medier har især haft fokus på spørgsmålet om selvstændighed de seneste uger. Men de tv-transmitterede valgdebatter er eksempler på, at hverdagsproblemer og løft af velfærd, uddannelse og erhvervsliv fylder meget for vælgerne og mange politikere i ugerne op til valget.

Spørgsmålet om racisme og diskrimination over for grønlandere har fyldt en del, også i debatter på de sociale medier blandt politikere og borgere i kølvandet på et satirisk indslag i DR2-programmet ”Tæt på sandheden” om DR-dokumentaren om kryolitudvinding.

Valg til Inatsisartut

Valgprogrammerne er offentliggjort og valgdebatten er i gang

Den seneste uge har de fleste partier præsenteret deres valgprogrammer, og flere kandidater har deltaget i den serie af live-transmitterede valgdebatter, som KNR arrangerer i Ilulissat, Sisimiut, Qaqortoq og Nuuk. Selvom spørgsmålet om selvstændighedsprocessen har fyldt meget i medierne siden nytår, er der også andre emner, der fylder i valgdebatten. Ved vælgermøderne i Ilulissat, Sisimiut og Qaqortoq har de fremmødte vælgeres spørgsmål haft fokus på velfærd, sundhed, erhvervsudvikling, herunder råstofudvinding, fiskeri samt partiernes syn på selvstændighedsprocessen, særligt i forhold til økonomi.

Efter de indledende debatter og præsentationer af valgprogrammerne har både IA, Siumut, Demokraatit og Atassut tilkendegivet, at selvstyreloven skal revideres med henblik på en ændring af fordelingen af indtægter fra minedrift og råstofudvinding. Naleraq ønsker ikke revision af selvstyreloven og vil starte processen i henhold til § 21 i selvstyreloven om selvstændighed efter valget.

Andre aktuelle emner

Bred enighed om behov for øget forsvarskapacitet i Grønland og Nordatlanten blandt partierne

”Lanspænding i Arktis er et ideal, vi er kede af at forlade, for det ville være det bedste. Men virkeligheden har ændret sig, og skal vi imødekomme det amerikanske ønske om at øge deres egen sikkerhed, kommer vi ikke udenom, at det kan betyde militær oprustning i Grønland”, udtalte naalakkersuisoq, Naaja H. Nathanielsen (IA), til KNR den 14. februar 2025. Artiklen oplyser endvidere, at også Siumut og Demokraatit mener, at oprustning er nødvendig for at sikre freden. Kun Naleraq forholder sig kritisk til forsvarsaftalen med Danmark: ”Jeg vil på ingen måde

kunne stå bag sådan en aftale. Det er en integration i det danske militær. Det lægger ikke op til opbygning af noget, vi selv kan overtage senere”, udtalte partiets formand, Pele Broberg til KNR.

Kraftige reaktioner på DR-satire om kryolit-dokumentar – demonstration i Nuuk

Et satirisk indslag i DR2-programmet ”Tæt på sandheden” om den nu afpublicerede DR-dokumentar om kryolitudvinding i Grønland har affødt stærke reaktioner på de sociale medier og i pressen. Der er indgivet flere politianmeldelser af programmet. Det skriver KNR den 26. februar 2025 og oplyser endvidere, at folketingsmedlem Aaja Chemnitz (IA) har stillet spørgsmål til kulturministeren om, hvorvidt det fremmer samtalen mellem Danmark og Grønland, at et public service-medie producerer krænkende indhold. Den internationale organisation for inuit i alle arktiske lande og områder, Inuit Circumpolar Council (ICC), har i en pressemeddelelse den 24. februar 2025 opfordret til, at Grønland kræver respekt og værdighed i debatten.

Den 27. februar 2025 blev der demonstreret i Nuuk under overskriften ”Danmark, her går grænsen”. Arrangørernes opfordring på Facebook lød bl.a.: ”Kom og vær med til at vise, at vi tager afstand fra den diskriminerende tone fra danske politikere, medier og på de sociale medier”, skriver Sermitsiaq den 25. februar 2025. Demonstrationen med ca. 150 deltagere gik gennem bymidten fra kolonihavnen, forbi Rigsombuddet, og stoppede til sidst ved Inatsisartut.

KNR's nyhedsafdeling nedlagde arbejdet

Nyhedsafdelingen ved det landsdækkende public service-medie, KNR, nedlagde den 27. februar 2025 arbejdet. Ifølge Sermitsiaq sker det efter længere tids uro med opsigelser og sygemeldinger blandt medarbejderne, der har efterlyst løsninger på udfordringer med bemanningen bl.a. under valgdækningen, ligesom der er foretaget udskiftninger i øverste ledelse og bestyrelsen ved flere lejligheder de seneste år. Den 28. februar 2025 genoptog medarbejderne arbejdet efter forhandlinger med ledelsen. Som konsekvens af den manglende bemanning er man blandt andet blevet enige om, at den danske radioavis holder pause på ubestemt tid fra den 3. marts 2025.

Fald i befolkningstallet og laveste fødselstal siden 2. Verdenskrig

Grønlands Statistik oplyser i en pressemeddelelse, at befolkningstallet er faldet med 157 personer siden sidste år, og at fødselstallet fortsat er faldende. Pr. 1. januar 2025 bor der 56.542 personer i Grønland, hvoraf de 54.012 har dansk statsborgerskab. Denne befolkningsgruppe udviser det største fald. Personer med statsborgerskab fra et asiatisk land, navnlig Filippinerne, Thailand og Sri Lanka, er fortsat stigende og udgør nu 1.770 personer. Det er en stigning på 253 personer siden 2024. Der blev født 684 børn i 2024, et fald på 32 siden 2023, og fødselstallet er nu det laveste siden 2. Verdenskrig.

Tabel 1.2 Befolkningens statsborgerskab pr. 1. januar 2018 - 2025

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
I alt	55.877	55.992	56.081	56.421	56.562	56.609	56.699	56.542
Danmark	54.907	54.880	54.835	55.075	55.023	54.651	54.361	54.012
Norden	275	268	263	262	266	276	277	271
Øvrige Europa	191	190	212	259	299	337	415	344
Afrika	11	10	12	11	17	22	29	35
Amerika	67	81	87	83	75	82	97	106
Asien	423	559	667	726	878	1.237	1.517	1.770
Oceanien	3	4	5	5	4	4	3	4

Kilde: Grønlands Statistik – Se tabel i Statistikbanken <https://bank.stat.gl/BEDSTK15>

Direktør samt COO i Royal Greenland A/S fratræder

Royal Greenland A/S' direktør, Susanne Arfeldt Rajamand, er opsagt med øjeblikkelig virkning. Det oplyser selskabets bestyrelse i en pressemeddelelse den 10. februar 2025. ”Royal Greenland har i løbet af de sidste to år været udfordret på mange områder, og på nuværende tidspunkt har en enig bestyrelse besluttet, at der er behov for en direktør med en anden profil”, udtaler bestyrelsesformand, Maliina Abelsen, i pressemeddelelsen. Det oplyses endvidere, at bestyrelsesmedlem Preben Sunke nu er konstitueret direktør. Sermitsiaq oplyser den 28. februar 2025, at COO Lars Nielsen fratræder efter gensidig aftale sin stilling i virksomheden. Lars Nielsen har knap 30 års erfaring som ansat i koncernen.

Grønlands Politi offentliggør årsrapport: Faldende anmeldelser om kriminalitet

Grønlands Politi har netop offentliggjort årsrapporten for 2024, som beretter om et fald i anmeldelser om kriminalitet.

1.2 Antal anmeldelser af kriminalloven pr. 1000 indbyggere sammenlignet med Færøerne og Danmark (straffeloven)

	Grønland	Danmark	Færøerne
2024	68,3	46,7	13,2
2023	78,4	48,3	12,0
2022	75,0	46,7	12,1

Kilde: Årsstatistik 2024, Grønlands Politi

Anmeldelser af vold, hærværk og indbrud er faldet. Der ses en stigning i antallet af anmeldelser af seksualforbrydelser, fraset anmeldelser af seksuelle overgreb mod børn, hvor der ses et fald. Sidstnævnte ligger dog fortsat på et højt niveau, skriver politiet om de i alt 193 anmeldelser, der er indgået i 2024. Kriminalitet begået af unge er steget igen, og antallet af selvmord, 46 i 2024, er det højeste siden 2016.